

Kailgraudu miežu šķirnes *Kornelija* audzēšanas vadlīnijas bioloģiskās lauksaimniecības apstākļos

Audzēšanas etaps	Audzēšanas tehnoloģijas apraksts	
	<u>Pārtikas graudu ieguvei</u>	<u>Sēklas ieguvei</u>
Lauka izvēle	<ul style="list-style-type: none"> - Augsnes tips: velēnu karbonātaugsnes; Velēnu vāji podzolētas smilšmāla vai mālsmilts augsnes; velēnu glejotās augsnes vai trūdvielām bagātas, iekultivētas smilts augsnes. - Augsnes reakcija: optimāli pH_{KCl} 6.0–7.0. Skābas augsnes ir graudu ražu un kvalitāti limitējošs faktors; rekomendējama augsnes kalpošana 	
	Jāizvairās no augu sekas laukiem, kur varētu būt citu graudaugu, īpaši plēkšņaino, piejaukums un miežu slimību uzkrāšanās.	Sēklas ieguvei lauks jāizvēlas atbilstoši Labības sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumiem Nr.632, ievērojot sēklaudzēšanai noteiktās prasības
Priekšaugi	Sakņaugi, bumbuļaugi, tauriņzieži, ziemāju graudaugi, auzas, griķi, rapsis	
Augsnes sagatavošana	Nodrošināt optimālus apstākļus sēklu dīgšanai: labu sēklas kontaktu ar augsni, un optimālu dziļumu, 2–3 cm atkarībā no augsnes struktūras un mitruma apstākļiem. ! Augsnes apstrādē jāievēro pamatnoteikums – sēklai jāguļ uz cietas gultnes un jābūt nosegtai ar irdeni augsnes slāni.	
Sēklas izvēle, sagatavošana un kvalitāte	<ul style="list-style-type: none"> - Sējai izmanto sertificētu sēklu, kas nodrošina sējuma tīrību, garantē optimālu dīgtspēju, bez slimībām, kaitēkļiem un piemaisījumiem. - Sējot pašaudzētu sēklu, obligāti jānosaka sēklas dīgtspēja (sēklai ar netraumētu dīgli ir jābūt saknei un dzinumam) un 1000 sēklu masa. Papildus sējmašīnas kalibrēšana: kailgraudu mieži caur sējmašīnas sēklvadiem plūst ātrāk nekā plēkšņgraudu mieži. 	
Sēja	<ul style="list-style-type: none"> - Sējas laiks atkarīgs no augsnes gatavības sējai; augsnei jābūt iesilušai līdz + 5°C; mērenā klimata joslā aprīļa 2. un 3. dekādē. - Izsējas norma no 450 dīgstošas sēklas/m², koriģējama atkarībā no sējas laika, sēklas un izsējas kvalitātes, plānotās ražas līmeņa. ! Katra nokavēta optimālā sējas termiņa diena negatīvi ietekmē augu produktivitāti. Pārāk dziļa sēja un mitruma trūkums dīgšanas laikā var samazināt laukdīdzību. 	
Nezāļu ierobežošana	Ecēšana (piemērotākas garpirkstu ecēšas) 1 – 2 reizes: 1) aklā ecēšana 3-7 dienas pēc sējas nezāļu balto diegu stadijā; 2) cerošanas laikā (3-4 lapīņu fāzē), kad nezāles ir sadīgušas.	

Ražas novākšana	<p>Kvalitatīviem kailgraudu miežu pārtikas graudiem ir jābūt maksimāli tīriem no plēksnēm (<5%), ar minimālu škelto graudu īpatsvaru (<5%), pilngatavību sasniegušiem, nesadīgušiem un bez slimībām, ar graudu mitrumu <14.0%. Kailgraudu mieži 'Kornelija' raksturojas ar augstu kuļamību, vidēji 95-97%, tomēr plēkšņu īpatsvars lauka ražā atkarīgs no graudu mitruma ražas novākšana laikā un kombaina noregulējuma. Tuvojoties ražas novākšanai, ar kontrolparaugiem regulāri jāpārbauda kailgraudu miežu gatavības pakāpe. Plēksnes kulšanas laikā atdalās vieglāk, ja graudi ir pietiekoši sausi, ar optimālo mitrumu vidēji 14.5-15%. Ir nepieciešama kombaina kuļtrumļa ātruma pielāgošana, jāsamazina priekšējais kuļspraugas platums, kas samazinās ražas padeves ātrumu, tāpēc kombainam ir jābrauc lēnāk; jāveic ventilatoru un sietu regulēšana. Kulšanas laikā ir regulāri jāpārbauda graudu tvertne, novērtējot neizkultu un škelto graudu īpatsvaru ražā, un dienas gaitā jāveic kombaina uzstādījumu korekcijas. Ja tomēr ražas novākšanas apstākļi nav labvēlīgi plēkšņu pietiekošai atdalīšanai, tās jāatdala graudu pirmapstrādes procesā caur berzi.</p> <p>! Ražas novākšanu veikt līdz ar pilngatavības sasniegšanu, lai izslēgtu graudu sadīgšanu vārpās, graudu priekšlaicīgu izbiršanu vai augu saveldrēšanos.</p>	<p>Ražas novākšanas laikā ievērot sēklaudzēšanai noteiktās prasības, nodrošinot novākšanas tehnikas tīrību. Optimālie apstākļi sēklkopības sējumu novākšanai ir apstākļos, kad gaisa relatīvais mitrums nepārsniedz 75% un graudu mitrums ir 14-18%. Ja graudos mitrums ir zemāks par 14% un augstāks par 18%, palielinās graudu un graudu dīgļu traumēšanās risku, kas samazina graudu dīgtspēju. Kailgraudu mieži, kas paredzēti sertificētas sēklas ieguvei, ir jākuļ maigi, lai novērstu sēklu dīgļu traumēšanu. Kombaina kuļtrumulis ir jādarbina ar pilnu jaudu, bet lēnākiem apgriezieniem (ne ātrāk kā 900 apgr./min). Kvalitatīvai kailgraudu miežu sēklu partijai ir raksturīgs salīdzinoši liels no plēksnēm neizkultu graudu īpatsvars.</p>
Graudu pirmapstrāde	<p>Graudu žāvēšanas procesā jāuzrauga graudu sakaršanas temperatūra (pārtikas graudiem <60°C), lai nesamazinātu proteīna kvalitāti un graudu tilpummasu. Optimālais graudu glabāšanas mitrums ir 14%.</p>	<p>Graudu žāvēšanas procesā ievērot sēklaudzēšanai noteiktās prasības, nodrošinot sēklas tīrību; jāuzrauga graudu sakaršanas temperatūra, lai nesamazinātu sēklu dīgtspēju (sēklas graudiem <48°C). Optimālais graudu glabāšanas mitrums ir 14%.</p>